ევროკავშირის

12

პრიორიტეტის შესრულების მდგომარეობა

კანდიდატის სტატუსმეტრი

2023 წლის 16 იანვრიდან 30 აპრილის ჩათვლით

დოკუმენტი გამოცემულია „ღია საზოგადოების ფონდის“
შიდა პროექტის „ევროკავშირის კანდიდატობის სტატუსმეტრი“ ფარგლებში. *

* დოკუმენტი მომზადდა ორგანიზაციების „დემოკრატიის კვლევის ინსტიტუტი“, „სასამართლოს გუშაგი“,
„საქართველოს დემოკრატიული ინიციატივა“, „საქართველოს სტრატეგიისა და საერთაშორისო ურთიერთობების კვლევის ფონდი”,
„მმართველობის მონიტორინგის ცენტრი”, „საქართველოს რეფორმების ასოციაცია“,
„პარტნიორობა ადამიანის უფლებებისთვის“, „საფარი“ მიერ.

მეთოდოლოგია

12 პრიორიტეტის შესრულების მონიტორინგის დოკუმენტი „სტატუსმეტრი“ მოიცავს 4 სექციას:

1) **ევროკავშირი მოითხოვს:** ევროკავშირის მიერ განსაზღვრული პრიორიტეტები გადმოტანილია უცვლელად.
2) **მოლოდინები:** სხვადასხვა რელევანტური აქტორის მოლოდინების გაერთიანება. კერძოდ, ამ სექციაში გაერთიანებულია:
- ევროკავშირის მოლოდინები ევროკომისიის მიერ გამოქვეყნებულ მოსაზრებაზე, ევროკავშირის ინსტიტუტებისა და საქართველოში ევროკავშირის წარმომადგენლობის და წევრი სახელმწიფოების წარმომადგენლების საჯარო განცხადებებზე დაყრდნობით;
- სამოქალაქო საზოგადოების მოლოდინები, მათ მიერ წარდგენილ გეგმაზე, განცხადებებსა და ანგარიშებზე დაყრდნობით;
- პოლიტიკური პარტიების მოლოდინები, მათ მიერ წარდგენილ გეგმებსა და განცხადებებზე დაყრდნობით.
3) **სად ვართ ახლა:** აღწერს საკითხის ირგვლივ არსებული მდგომარეობის და ეყრდნობა
- პარლამენტში წარდგენილ კანონპროექტებს;
- სახელმწიფო უწყებების განცხადებებსა და ანგარიშებს;
- პოლიტიკური პარტიების შეფასებებს და განცხადებებს;
- პოლიტიკოსების შეფასებებს და განცხადებებს;
- საზოგადოებრივი ორგანიზაციების განცხადებებს, ანგარიშებს და შეფასებებს;
- 12 პრიორიტეტის შესრულების შესახებ პარლამენტის თავმჯდომარის კაბინეტის მიერ გავრცელებულ ინფორმაციას;
- ზემოთ ჩამოთვლილ აქტორებთან კომუნიკაციით მიღებულ ინფორმაციას.
4) **გამოწვევები:** თითოეული საკითხის ირგვლივ დარჩენილი გამოწვევების/პრობლემების ჩამონათვალია და ეყრდნობა:
- საზოგადოებრივი ორგანიზაციების შეფასებებს, განცხადებებსა და ანგარიშებს;
- საერთაშორისო პარტნიორების განცხადებებს და შეფასებებს;
- პოლიტიკური პარტიებისა და პოლიტიკოსების შეფასებებსა და განცხადებებს.

პრიორიტეტების შესრულება შეფასებულია 4 სხვადასხვა ვერდიქტით:

1) **შესრულდა:** პრიორიტეტი სრულად შესრულებულია;
2) **მეტწილად შესრულდა:** პრიორიტეტის დიდი ნაწილი შესრულებულია, თუმცა ცალკეული საკითხები კვლავ დარჩენილია;
3) **ნაწილობრივ შესრულდა:** პრიორიტეტთან დაკავშირებული საკითხების ნაწილი შესრულდა, თუმცა მნიშვნელოვანი ნაწილი კვლავ შესასრულებელია;
4) **შესასრულებელია:** პრიორიტეტი კვლავ შესასრულებელია, ან პრიორიტეტის ირგვლივ არსებული სიტუაცია გაუარესდა, ან პრიორიტეტის შესასრულებლად საჭირო მრავალ საკითხს შორის, მხოლოდ მცირე და შედარებით უმნიშვნელო ნაწილია შესრულებული, რაც საერთო ფონს ვერ ცვლის.

სექციაში „სად ვართ ახლა“ თითოეული საკითხის აღწერისთვის გამოყენებულია გრაფიკული მონიშვნა, რომელთაც შემდეგი კონოტაცია გააჩნიათ:

- ✅ გამოყენებულია შესრულებულ საკითხებთან მიმართებით;
- ⏳ გამოყენებულია იმ საკითხებთან მიმართებით, რომელიც ნაწილობრივ შესრულდა, თუმცა პროცესი კვლავ გრძელდება და შესაძლებელია, სიტუაცია შეიცვალოს;
- ❌ გამოყენებულია შესასრულებელ ან სიტუაციის გამაუარესებელ საკითხებთან მიმართებაში.

პრიორიტეტი

1

დეპოლარიზაცია

შესასრულებელია

ევროკავშირი მოითხოვს

„19 აპრილის შეთანხმების სულისკვეთებით გადაიჭრას პოლიტიკური პოლარიზაციის საკითხი პოლიტიკურ პარტიებს შორის თანამშრომ-ლობის გზით.“

მოლოდინები

» 2024 წლის არჩევნებისთვის საარჩევნო ბარიერის 2%-მდე შემცირება;

» კრიტიკული მედიისა და პოლიტიკური ოპონენტების წინააღმდეგ პოლიტიკურად მოტივირებული საქმეების დასრულება;

» „მთავარი არხის“ დირექტორის, ნიკა გვარამიას, გათავისუფლება;

» ექსპრეზიდენტ მიხეილ სააკაშვილის საზღვარგარეთ საავადმყოფოში სამკურნალოდ გადაყვანა;

» „ქართული ოცნებისა“ და ოპოზიციის მხრიდან მტრული რიტორიკის შეჩერება;

» მმართველი პარტიის მიერ კრიტიკული მედიის არხების ბოიკოტის დასრულება და სატელევიზიო დებატებში მონაწილეობის მიღება;

» ძალაუფლების განაწილება პარლამენტში შარლ მიშელის 2021 წლის 19 აპრილის შეთანხმების თანახმად (ოპოზიცია თავმჯდომარეობდეს რამდენიმე საპარლამენტო კომიტეტს);

» შეთანხმება საპარლამენტო დანიშვნებზე, რომლებზეც მაღალი კვორუმია საჭირო (სახალხო დამცველი, ცესკო-ს თავმჯდომარე, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს არამოსამართლე წევრები);

» სამოქალაქო სექტორისა და დამოუკიდებელი მედიის წინააღმდეგ მტრული რიტორიკის დასრულება;

» საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და მედიის საქმიანობისთვის ხელისშემშლელი კანონმდებლობის ნებისმიერი სახით ინიციირებისა და მასზე განხილვების დაწყებისგან თავის შეკავება ან/და არმიღება.

სად ვართ ახლა

✕ „უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის“ შესახებ პირველი მოსმენით მიღებულმა კანონპროექტმა პოლიტიკური პოლარიზაცია კიდევ უფრო გააღრმავა ხელისუფლებასა და ოპოზიციას, ხელისუფლებასა და მედიას, ხელისუფლებასა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის;

✕ „ქართული ოცნების“ აზრით, პირველი პრიორიტეტის შესრულებაზე პასუხისმგებლობა ოპოზიციას ეკისრება და არა მთავრობას;

✕ მოიმატა თავდასხმებმა პოლიტიკური ოპონენტების, კრიტიკული მედიისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების წინააღმდეგ;

✕ „ქართულმა ოცნებამ“ ანტიდასავლური რიტორიკა გააძლიერა; ამასთან, ის დასავლეთს, ოპოზიციას, სამოქალაქო საზოგადოებასა და კრიტიკულ მედიას საქართველოს რუსეთის წინააღმდეგ ომში ჩათრევის სურვილში ადანაშაულებს;

✕ „ქართული ოცნება“ კრიტიკოსებს „ომის პარტიად“ მოიხსენიებს;

✕ ოპოზიცია „ქართულ ოცნებას“ ხშირად „რუსეთის მონებს“ და „მოღალატეებს“ უწოდებს;

✕ მიხეილ სააკაშვილის სასჯელის დროებით გადავადება, მისი უცხოეთში სამკურნალოდ გადაყვანის მიზნით არც თბილისის სააპელაციო სასამართლომ დააკმაყოფილა;

✕ პარლამენტში ძალაუფლების განაწილება (“შარლ მიშელის შეთანხმების” შესაბამისად) არ მომხდარა დასაარჩევნო ბარიერი 2%-მდე (შარლ მიშელის შეთანხმების შესაბამისად) არ შემცირებულა;

✕ 12 პრიორიტეტის შესრულებისთვის საჭირო კანონმდებლობის შემუშავებისთვის პარლამენტში შექმნილ სამუშაო ჯგუფებში არ მონაწილეობდა ყველა ოპოზიციური პარტია;

✕ “ქართული ოცნების” განცხადებით, პოლარიზაციისა და რადიკალიზაციის გაღვივებას ევროკავშირი უწყობს ხელს, ხოლო “უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის” შესახებ კანონის მიღება დეპოლარიზაციის მიზანს ისახავდა. ასევე, “ქართულმა ოცნებამ” უარყო დეპოლარიზაციაში შარლ მიშელის შეთანხმების როლი.

✕ ”ქართულმა ოცნების” საპარლამენტო უმრავლესობამ საპარლამენტო ოპოზიციის მიერ სასამართლო სისტემაში კორუფციულ და სხვა კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა შემსწავლელი საქართველოს პარლამენტის დროებითი საგამოძიებო კომისიის შექმნისთვის ხელის შეშლის მიზნით, კენჭისყრის წინ სავალდებულო რეგისტრაცია ზედიზედ სამჯერ არ გაიარა, შემდეგ კი ბიუროს დღის წესრიგიდან ამოიღო.

✕ „ქართული ოცნება“ ოპოზიციური ძალების დამოუკიდებელ იდენტობას არ აღიარებს და მათ „კოლექტიურ ნაციონალურ მოძრაობას“ უწოდებს, რომელიც უნდა „განეიტრალდეს“

გამოწვევები

! არ გატარებულა რეფორმები საარჩევნო ბარიერთან და ძალაუფლების განაწილებასთან დაკავშირებით;

! ისევ პრობლემად რჩება სააკაშვილისა და გვარამიას საქმეები;

! გრძელდება პოლიტიზებული მართლმსაჯულება;

! პოლიტიკური პროცესები 2024 წლის არჩევნების წინ მკვეთრად პოლარიზებული რჩება;

! არ მცირდება პოლარიზაციის გამომწვევი რიტორიკა;

! საპარლამენტო დანიშვნებზე, სადაც მაღალი კვორუმია საჭირო, შეთანხმების პოლიტიკური ნება არ არსებობს;

! „ქართული ოცნების“ მიერ სასამართლოსთან დაკავშირებული საგამოძიებო კომისიის შექმნისთვის ხელის შეშლამ პოლიტიკურ სუბიექტებს შორის პოლარიზაცია უფრო გააღრმავა

! საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და მედიის საქმიანობისთვის ხელის შემშლელი კანონების მიღება პოლარიზაციას უფრო გააღრმავებს;

! 19 აპრილის “ შარლ მიშელის შეთანხმების” სულისკვეთება არ არის გათვალისწინებული.

პრიორიტეტი

2

საარჩევნო და ინსტიტუციური რეფორმები

ნაწილობრივ შესრულდა

ევროკავშირი მოითხოვს

“უზრუნველყოს ყველა სახელმწიფო ინსტიტუტის სრულყოფილი მუშაობა, გააძლიეროს მათი დამოუკიდებლობა და ეფექტიანი ანგარიშვალდებულება, ასევე მათი დემოკრატიული ზედამხედველობის ფუნქციები; კიდევ უფრო გააუმჯობესოს საარჩევნო საკანონმდებლო ჩარჩო, აღმოფხვრას ყველა ხარვეზი, რომელიც ამ პროცესების დროს ეუთო/ოდირმა და ევროპის საბჭომ/ვენეციის კომისიამ გამოავლინა”.

მოლოდინები

» საარჩევნო ბარიერის 2%-მდე შემცირება საკონსტიტუციო ცვლილებების გზით;

» 2021 წლის 19 აპრილის შარლ მიშელის შეთანხმების მიხედვით, საარჩევნო კოდექსში ცვლილებების შეტანა;

• ცესკო-ს თავმჯდომარისა და პროფესიული წევრების 2/3-ით არჩევა და ანტიჩიხური მექანიზმის შემუშავება;

• ცესკო-ს დროებითი თავმჯდომარის არჩევის შეზღუდვა, რათა 2024 წლის არჩევნებისთვის ცესკო-ს არჩეული თავმჯდომარე მართავდეს;

• საარჩევნო კოდექსში იმგვარი ცვლილებების განხორციელება, რაც მინიმუმამდე დაიყვანს ე.წ. „კარუსელებს“, დათვლის დროს გაყალბებას, ამომრჩეველთა მოსყიდვასა და წინასაარჩევნოდ პოლიტიკურ ოპონენტებზე ზეწოლას;

» სახელმწიფო ინსტიტუტების დამოუკიდებლობისა და ანგარიშვალდებულების უფრო მაღალი დონის უზრუნველყოფა;

» პარლამენტის მიერ სახელმწიფო ინსტიტუტებზე დემოკრატიული ზედამხედველობის გაძლიერება, მათ შორის, პარლამენტის რეგლამენტის შეცვლის გზით;

» ეუთო/ოდირისა და ევროპის საბჭო/ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების შესრულება.

სად ვართ ახლა

✅ „ქართული ოცნების“ ინიციატივით, პარლამენტის რეგლამენტში ცვლილებები შევიდა:

- ინტერპელაციების რაოდენობა 4-დან 8-მდე გაიზარდა;
- მინისტრი ვალდებული იქნება, პარლამენტს წერილობითი ანგარიში მინისტრის საათამდე 5 დღით ადრე წარუდგინოს;
- მთავრობა პარლამენტში დეპუტატების მოთხოვნით უფრო ოპერატიულად წარდგება;
- დეპუტატის შეკითხვაზე პასუხის გაცემის ვადა 15-დან 10 დღემდე შემცირდა;
- კომიტეტის თემატური მოკვლევები შეიძლება დაიწყოს კომიტეტზე დამსწრე დეპუტატების უმრავლესობით, ყველა დეპუტატის ნაცვლად.
- სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის ანგარიშს პარლამენტს მხოლოდ სამსახურის უფროსი წარუდგენს და არა მისი მოადგილე.

✅ მმართველმა პარტიამ რეგლამენტში ცვლილებების განხორციელებისას საზოგადოებრივი ორგანიზაციების რეკომენდაციების ნაწილი გაითვალისწინა;

✅ მმართველმა პარტიამ მიიღო ცვლილებები საარჩევნო კანონმდებლობაში, მათ შორის, ბიულეტენების ელექტრონული მთვლელი აპარატის მიერ დათვლის შესახებ, რაც უბნების 90%-ში დამონტაჟდება და საარჩევნო უბნის შიგნით არსებულ რისკებს დააზღვევს, მათ შორის გადაჭრის ე.წ. „კარუსელების“ პრობლემას. უბნებზე, სადაც ელექტრონული ტექნოლოგიები არ იქნება გამოყენებული, ბიულეტენები გაციფრულდება და უბნის შედეგები შემთხვევითი შერჩევის პრინციპით გადაითვლება;

✅ 2023 წლის 29 აპრილს ჩატარებულ შუალედურ არჩევნებზე პირველად იქნა გამოყენებული ელექტრონული ტექნოლოგიები;

✅ ISFED-ის შეფასებით, 29 აპრილის შუალედური არჩევნები ძირითადად არაკონკურენტულ გარემოში ჩატარდა; არჩევნების დღემ მშვიდ გარემოში, მნიშვნელოვანი დარღვევების გარეშე ჩაიარა; ელექტრონულმა ტექნოლოგიებმა გაამარტივა და დააჩქარა ამომრჩეველთა რეგისტრაციისა და ხმის დათვლის პროცესი;.

✅ პარლამენტმა გაითვალისწინა ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების ნაწილი. ცვლილებები შეეხო პარტიების დაფინანსებას, ადმინისტრაციული რესურსების გამოყენებას, საარჩევნო ადმინისტრაციას, საჩივრებს, გადათვლის წესს, მარკირებას და არჩევნების დაკვირვებას

✅ საქართველოს მთავრობამ 2023 წლის თებერვალში 2023-26 წლების საჯარო ადმინისტრაციის რეფორმირების სტრატეგია და 2023-24 წლების სამოქმედო გეგმა შეიმუშავა, რომელიც მოიცავს დეცენტრალიზაციის, საჯარო სამსახურის განვითარების, საჯარო ფინანსების მენეჯმენტის, ციფრული მმართველობისა და ეროვნულ ანტიკორუფციულ ღონისძიებებს.

✅ საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტმა, 12 პრიორიტეტის შესრულების ფარგლებში პარლამენტის რეგლამენტში განხორციელებული ცვლილებების საფუძველზე, პარლამენტის წევრის კითხვაზე რეაგირების შესახებ მონიტორინგი დაიწყო;

⏳ პარლამენტმა ცესკო-ს თავმჯდომარე ვერ აირჩია;

❌ „ქართულმა ოცნებამ“ საარჩევნო ბარიერის 2%-მდე შემცირების პირობად კანდიდატის სტატუსის მიღება დაასახელა;

❌ საპროცედურო საკითხთა და წესების კომიტეტთან შექმნილმა სამუშაო ჯგუფმა არ განიხილა ის შეთავაზებები, რომლებიც უსაფრთხოების სექტორზე საპარლამენტო ზედამხედველობის გაძლიერებას ეხებოდა;

❌”ქართულმა ოცნების” საპარლამენტო უმრავლესობამ საპარლამენტო ოპოზიციის მიერ სასამართლო სისტემაში კორუფციულ და სხვა კანონსაწინააღმდეგო ქმედებათა შემსწავლელი საქართველოს პარლამენტის დროებითი საგამოძიებო კომისიის შექმნისთვის ხელის შეშლის მიზნით, კენჭისყრის წინ სავალდებულო რეგისტრაცია ზედიზედ სამჯერ არ გაიარა, შემდეგ კი ბიუროს დღის წესრიგიდან ამოიღო.

❌ საპარლამენტო ოპოზიციის წარმომადგენელი დეპუტატების შეკითხვებს სახელმწიფო ინსტიტუტები, ხშირად, საქართველოს პარლამენტის რეგლამენტით დადგენილი ვადის დარღვევით, ან საერთოდ არ პასუხობენ.

გამოწვევები

! ISFED-ის შეფასებით, 29 აპრილის უკონკურენტო არჩევნების პირობებშიც კი, მმართველ პარტიას უარი არ უთქვამს ამომრჩევლის მობილიზებისა და აღრიცხვის პრაქტიკაზე. ხშირ შემთხვევაში ეს, საარჩევნო უბნის მიმდებარედ, 100 მეტრის მანძილზე ხდებოდა, რაც საქართველოს კანონმდებლობით აკრძალულია;

! 29 აპრილს, რამდენიმე საარჩევნო უბანზე დაფიქსირდა ვერიფიკაციისა და ხმის მიცემისა და დათვლის ელექტრონული აპარატების მუშაობის ხარვეზები, რამაც, რიგ შემთხვევებში, კენჭისყრის პროცესი შეაფერხა;

! 5%-იანი საარჩევნო ბარიერი უცვლელად რჩება, ბლოკები არაა დაშვებული, რაც ოპოზიციურ პარტიებს 2024 წლის არჩევნებისათვის არახელსაყრელ მდგომარეობაში აყენებს;

! ეუთო/ოდირის და ვენეციის კომისიის ერთობლივი შეფასების მიხედვით, საარჩევნო კოდექსში განხორციელებული ცვლილებები არ შეხებია ისეთ მნიშვნელოვან საკითხებს, როგორებიცაა:

- საარჩევნო ოლქების დელიმიტაცია;
- ოფიციალური თანამდებობის ბოროტად გამოყენება საარჩევნო კამპანიების მიზნებისათვის;
- მაღალი ზღვარი საარჩევნო შემოწირულობებისათვის, რაც გავლენას ახდენს თანასწორი საარჩევნო გარემოს არსებობაზე;
- საარჩევნო კამპანიების დაფინანსების შემდგომი რეგულირება;
- მედია კამპანიების რეგულირების შემდგომი დახვეწა;
- ხმების გადათვლა და გაუქმება;
- ამომრჩეველთა დაშინების პრევენციისათვის მიმართული ზომები.

! ISFED-ის, საია-სა და „საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველოს“ ანგარიშის თანახმად, რომელიც ვენეციის კომისიისა და ეუთო/ოდირის მოსაზრებებს ეყრდნობა, საარჩევნო კანონმდებლობაში კვლავ არის დარჩენილი განსახორციელებელი ცვლილებები, მათ შორის, ცესკო-ს დაკომპლექტების წესი, საჩივრებისა და სარჩელების წარდგენისა და განხილვის ვადების გაზრდა, საარჩევნო პროცესში სხვადასხვა რეგულაციის დახვეწა, საარჩევნო უბნის გადათვლის კრიტერიუმების დახვეწა და ა.შ.

! ცესკო-ს თავმჯდომარე არ არის არჩეული პარლამენტის 2/3-ით და ის დროებით ინიშნება;

! სამოქალაქო საზოგადოების აზრით, პარლამენტის წინაშე მთავრობის ანგარიშვალდებულება კვლავ დაბალია;

! ოპოზიციისა და საზოგადოებრივი ორგანიზაციების აზრით, პარლამენტის რეგლამენტში შეტანილი ცვლილებები ვერ უზრუნველყოფს სახელმწიფო ინსტიტუტების ეფექტიან ანგარიშვალდებულებას;

! საპარლამენტო ოპოზიციისთვის საპარლამენტო ზედამხედველობის მექანიზმები შეზღუდულია და, ცალკეულ შემთხვევაში, დამოკიდებულია საპარლამენტო უმრავლესობის თანხმობაზე;

! საპარლამენტო უმრავლესობა საპარლამენტო ოპოზიციას არ აძლევს საპარლამენტო ზედამხედველობის მექანიზმების (საგამოძიებო კომისიის შექმნა) გამოყენების შესაძლებლობას;

! არ შეცვლილა კითხვა-პასუხის რეჟიმის პროცედურა ინტერპელაციის დროს.

პრიორიტეტი

3

დამოუკიდებელი სასამართლო

შესასრულებელია

ევროკავშირი მოითხოვს

„მიიღოს და განახორციელოს მართლმსაჯულების რეფორმის გამჭვირვალე და ეფექტიანი სტრატეგია და სამოქმედო გეგმა 2021 წლის შემდგომი პერიოდისათვის, რომელიც დაეფუძნება ფართო, ინკლუზიურ და პარტიათა შორის წარმართულ საკონსულტაციო პროცესს; უზრუნველყოს, რომ მართლმსაჯულების მთელი ჯაჭვი იყოს სრულებით, ჭეშმარიტად დამოუკიდებელი, ანგარიშვალდებული და მიუკერძოებელი, ასევე დაიცვას შტოებს შორის ძალაუფლების განაწილება; სახელდობრ, უზრუნველყოს ყველა სასამართლო და საგამოძიებო ინსტიტუტის ჯეროვანი ფუნქციონირება და კეთილსინდისიერება, განსაკუთრებით უზენაესი სასამართლოსი, და გადაჭრას ყველა პრობლემა, რომელიც გამოვლინდა მოსამართლეთა ნომინირების ყველა დონეზე, ასევე გენერალური პროკურორის შემთხვევაში; გაატაროს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ჯეროვანი რეფორმა და დანიშნოს უმაღლესი საბჭოს დანარჩენი წევრები. ყველა ეს ზომა უნდა გატარდეს ევროპული სტანდარტებისა და ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების სრული დაცვით.”

მოლოდინები

» მართლმსაჯულების რეფორმის გამჭვირვალე და ეფექტიანი სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მიღება;

» სასამართლოს რეფორმირებისთვის ფართო, ინკლუზიური და პოლიტიკურ პარტიებს შორის კონსენსუსზე დაფუძნებული პროცესის წარმართვა;

» სასამართლოს ინსტიტუციური და მოსამართლეების ინდივიდუალური დამოუკიდებლობის გაზრდა მმართველი პარტიის მხრიდან ე.წ. კლანის მეშვეობით განხორციელებული პოლიტიკური გავლენის შესამცირებლად;

» იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ჯეროვანი რეფორმა, რაც გულისხმობს კორპორატივიზმის შემცირებას, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ფართო უფლებამოსილებების შეზღუდვასა და პლურალიზმის გაძლიერებას გადაწყვეტილებების მიღებისას;

» უზენაესი სასამართლოს მოსამართლეობის კანდიდატების კრიტერიუმებსა და ნომინირების პროცესში ცვლილებების განხორციელება, ეფექტიანი გასაჩივრების მექანიზმის დანერგვა;

» იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ხუთი არამოსამართლე წევრის არჩევა;

» გენერალური პროკურორის დანიშვნის პროცედურის ცვლილება.

სად ვართ ახლა

⏳ „ქართულმა ოცნებამ“ „საერთო სასამართლოების შესახებ“ საქართველოს ორგანული კანონში ცვლილებების შეტანის თაობაზე პროექტი გაუგზავნა ვენეციის კომისიასა და ეუთო/ოდირს;

⏳ ვენეციის კომისიამ მოამზადა მოსაზრება საერთო სასამართლოების შესახებ “საქართველოს ორგანულ კანონში” შესატან ცვლილებებზე, ევროკავშირის მიერ განსაზღვრული 12 პრიორიტეტის კონტექსტში;

❌ ვენეციის კომისიის შეფასებით კანონპროექტი არ ითვალისწინებს სასამართლო სისტემის, მათ შორის იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს სრულ რეფორმას.

❌ ვენეციის კომისია აღნიშნავს, რომ ჯერ კიდევ არ არის გათვალისწინებული მისი წინა რეკომენდაციები ისეთ საკითხებზე, როგორიცაა კორპორატივიზმი და პირადი ინტერესები იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში, მოსამართლის მივლინება/გადაყვანა, მოსამართლის დისციპლინური პასუხისმგებლობის საფუძვლების შეზღუდვა და მოსამართლის დამოუკიდებლობის სხვა გარანტიები.

❌ ინიციირებულ პაკეტს აკრიტიკებენ საპარლამენტო ოპოზიციური პარტიები. მათი აზრით, „ქართული ოცნება“ სასამართლოზე კონტროლის დათმობას არ აპირებს და მხოლოდ ფორმალური ხასიათის ცვლილებებს ახორციელებს;

❌ საზოგადოებრივი ორგანიზაციების განცხადებით, „ქართულმა ოცნებამ“ მათი რეკომენდაციების უმეტესობა არ გაითვალისწინა;

✅ გენერალური პროკურორის დანიშვნის პროცედურა „ქართულ ოცნებასა“ და მთავარ ოპოზიციურ პარტიებს შორის კონსენსუსით შეიცვალა (პირველი მოსმენით);

❌ იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს ხუთი არამოსამართლე წევრის დანიშვნის შესახებ კონსენსუსი არ შედგა და კენჭისყრა გადაიდო. მოგვიანებით, 2023 წლის 3 მაისს, საქართველოს პარლამენტმა არამოსამართლე წევრების არჩევის საკითხი დღის წესრიგში შეიტანა, მაგრამ კენჭისყრა არ ჩატარებულა.

❌ აშშ-ის სახელმწიფო დეპარტამენტმა, ვიზის აკრძალვის შესახებ 7031(c) წესის საფუძველზე, „მნიშვნელოვან კორუფციულ საქმიანობაში მათი ჩართულობის გამო“, სანქციები დაუწესა საქართველოს სამ მოქმედ და ერთ ყოფილ მოსამართლეს. საქართველოს პრემიერ-მინისტრმა და “ქართული ოცნების” სხვა ლიდერებმა მხარდაჭერა გამოუცხადეს სანქცირებულ მოსამართლეებს.

❌ სასამართლო სისტემაში არსებული კორუფციული ფაქტების გამოსაძიებლად სპეციალური საგამოძიებო კომისიის შექმნის შესახებ საპარლამენტო ოპოზიციის ინიციატივას, რომელიც სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლების მოთხოვნას ეფუძნება, “ქართული ოცნება” მხარს არ უჭერს. საპარლამენტო უმრავლესობის დეპუტატებმა, რამდენიმე სხდომაზე, კენჭისყრის წინ რეგისტრაცია არ გაიარეს, რომლის მიზეზად მოსამართლეების მიმართ „სოლიდარობა“ დაასახელეს. შესაბამისად, მიუხედავად იმისა, რომ ოპოზიციას კომისიის შესაქმნელად ხმების საკმარისი რაოდენობა ჰქონდა, კვორუმის არარსებობის გამო, კენჭისყრა ვერ შედგა.

გამოწვევები

! პარლამენტის მიერ წარმოდგენილი კანონპროექტი არ მოიცავს იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეფორმას;

! საქართველოს პარლამენტმა ვერ უზრუნველყო მართლმსაჯულების რეფორმის სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის შემუშავების პროცესში ფართო ჩართულობა, რაც საფრთხეს უქმნის ინკლუზიურობისა და მრავალპარტიული კონსულტაციების შესახებ ევროკავშირის მოთხოვნის შესრულებას;

! ვენეციის კომისია მიიჩნევს, რომ "საერთო სასამართლოების შესახებ" ორგანული კანონის ცვლილებები არ ითვალისწინებს სასამართლო სისტემის ჯეროვან რეფორმას, მათ შორის, იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს რეფორმას;

! სასამართლოს რეფორმასთან დაკავშირებით „ქართული ოცნების" მიერ ინიციირებული საკანონმდებლო ცვლილებები იწვევს კრიტიკას ოპოზიციასა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებში;

! ორი მოსამართლე, რომლებიც სასამართლოში გავლენიანი ჯგუფის (ე.წ. „კლანის") ლიდერებად მიიჩნევიან, იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში დანიშვნის პროცედურის რეფორმის გატარებამდე აირჩიეს, რაც პირობითობის შესრულებას კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებს;

! „ქართული ოცნების" მიერ წარდგენილი ცვლილებები რეალურად დამოუკიდებელი, ანგარიშვალდებული და მიუკერძოებელი სასამართლოს ჩამოყალიბებისათვის საკმარისი არაა, რასაც ადასტურებს ვენეციის კომისიის ბოლო მოსაზრება;

! საქართველოს პარლამენტს ჯერ კიდევ არ აურჩევია იუსტიციის უმაღლესი საბჭოს არამოსამართლე წევრები;

! გენერალური პროკურორის მაღალი კვორუმით არჩევის პროცედურის პირველი მოსმენით მიღების მიუხედავად, მმართველმა პარტიამ განაცხადა, რომ ის მხოლოდ ანტიჩიხურ მექანიზმს გამოიყენებს და გენერალურ პროკურორს ერთი წლის ვადით რვაჯერ აირჩევს;

! რეკომენდაცია იუსტიციის უმაღლეს საბჭოში ორმაგი 2/3-ის უმრავლესობით ხმის მიცემის პროცედურის დანერგვის შესახებ არ იქნა გათვალისწინებული;

პრიორიტეტი

4

ანტიკორუფციული ზომები

ნაწილობრივ შესრულდა

ევროკავშირი მოითხოვს

“გააძლიეროს ანტიკორუფციული სააგენტოს დამოუკიდებლობა, რომელიც თავს მოუყრის ყველა საკვანძო ანტიკორუფციულ ფუნქციას; განსაკუთრებით კი, საგულდაგულოდ გადაჭრას მაღალი დონის კორუფციის შემთხვევები; აღჭურვოს ახალდაარსებული სპეციალური საგამოძიებო სამსახური და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სააგენტო იმ რესურსებით, რომლებიც მათ მანდატს შეესაბამება და უზრუნველყოს მათი ინსტიტუციური დამოუკიდებლობა.”

მოლოდინები

» პოლიტიკური კონტროლისგან დამოუკიდებელი ანტიკორუფციული სააგენტოს შექმნა, რომელიც არსებული ინსტიტუტების როლებს გააერთიანებს და საჭირო, მათ შორის, საგამოძიებო ფუნქციებითა და შესაძლებლობებით იქნება აღჭურვილი;

» ახალი ეროვნული ანტიკორუფციული სტრატეგიისა და შესაბამისი სამოქმედო გეგმის შემუშავება;

» სახელმწიფო ინსპექტორის სამსახურის დაშლით ჩამოყალიბებული ორი ახალი ორგანოს –სპეციალური საგამოძიებო სამსახურისა და პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა და შესაძლებლობების გაძლიერება.

სად ვართ ახლა

✓ „ქართულმა ოცნებამ“ დააინიციირა ანტიკორუფციული ბიუროს შექმნა და პარლამენტში შესაბამისი სამართლებრივი ცვლილებები სამი მოს-მენით მიიღო;

✓ ანტიკორუფციული ბიურო შექმნილია და მისი ხელმძღვანელი პრემიერ-მინისტრმა კონკურსის საფუძველზე დანიშნა;

✓ ანტიკორუფციულ ბიუროს ევალება კორუფციასთან ბრძოლის პოლიტიკისა და სტრატეგიის დოკუმენტების შესრულებაზე ზედამხედველობა, შესაბამისი სახელმწიფო ორგანოების საქმიანობის კოორდინაცია, მაღალი თანამდებობის პირების ქონების დეკლარაციების მონიტორინგი, მამხილებლების დაცვის გაძლიერება, პარტიების დაფინანსების მონიტორინგი (2023 წლის 1 სექტემბრიდან);

✓ ანტიკორუფციული ბიურო ანგარიშვალდებული იქნება პარლამენტისა და უწყებათაშორისი ანტიკორუფციული საბჭოს წინაშე;

✓ 2023 წელს შესამოწმებელ თანამდებობის პირთა ქონებრივი მდგომარეობის დეკლარაციების შერჩევის მიზნით შექმნილი დამოუკიდებელი კომისიის მიერ, შესამოწმებელ თანამდებობის პირთა სიაში შეყვანილი არიან თბილისის სააპელაციო სასამართლოს მოსამართლეები: მიხეილ ჩინჩალაძე და ლევან მურუსიძე;.

✓ “დეოლიგარქიზაციის კანონის” თანახმად, რომელიც პარლამენტის მიერ ორი მოსმენით არის მიღებული და ვენეციის კომისიაში ხელმეორედ არის გაგზავნილი, პირის ოლიგარქად ცნობა ანტიკორუფციული ბიუროს უფლებამოსილება იქნება

✗ „ქართულმა ოცნებამ“ არ გაითვალისწინა რეკომენდაცია ანტიკორუფციული ბიუროს საგამოძიებო ფუნქციებით აღჭურვასთან დაკავშირებით;

✗ პარლამენტის იურიდიულ საკითხთა კომიტეტთან შექმნილ სამუშაო ჯგუფში ჩართვის შესაძლებლობა არ მიეცა ყველა დაინტერესებულ საზოგადოებრივ ორგანიზაციას;

✓ სპეციალური საგამოძიებო სამსახურის უფლებამოსილება გაიზრდება: იზრდება იმ სამართალდარღვევათა ჩამონათვალი, რომელთა გამოძიებაც სამსახურს შეუძლია. ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციით გათვალისწინებული ნებისმიერი უფლების დარღვევას, გენერალური პროკურატურის ნაცვლად, სპეციალური საგამოძიებო სამსახური გამოიძიებს;

✓ პერსონალურ მონაცემთა დაცვის სამსახურის თანამშრომელთა სოციალური გარანტიები გაფართოვდება ახლად მიღებული ცვლილებებით.

გამოწვევები

! ანტიკორუფციული ბიუროს დემოკრატიული ანგარიშვალდებულების დეფიციტი;

! ახლადშექმნილ ანტიკორუფციულ ბიუროს საგამოძიებო ფუნქციები არ აქვს;

! კორუფციასთან დაკავშირებული დანაშაულების გამოძიება კვლავ სხვადასხვა საგამოძიებო ორგანოს ხელშია, რაც ეწინააღმდეგება ყველა საკვანძო ანტიკორუფციული ფუნქციის ერთ ორგანოში თავმოყრის მოთხოვნას;

! ანტიკორუფციული სააგენტო კვლავ სახელმწიფო უსაფრთხოების სამსახურის (სუსი) შემადგენლობაში რჩება;

! ახალი ეროვნული ანტიკორუფციული სტრატეგია და შესაბამისი სამოქმედო გეგმა არ შემუშავებულა.

პრიორიტეტი

5

დეოლიგარქიზაცია

შესასრულებელია

ევროკავშირი მოითხოვს

“დეოლიგარქიზაციის პირობისადმი ერთგულება, რაც უნდა მიღწეული იქნას ეკონომიკურ, პოლიტიკურ და საზოგადოებრივ ცხოვრებაში კერძო ინტერესების გადაჭარბებული გავლენის აღმოფხვრის საშუალებით”.

მოლოდინები

» საზოგადოებრივი ორგანიზაციები და ოპოზიციური პარტიები მიიჩნევენ, რომ დეოლიგარქიზაცია შეიძლება სხვა პრიორიტეტების შესრულებით იქნას მიღწეული.

შენიშვნა: ევროკავშირს დეოლიგარქიზაციის საკანონმდებლო რეგულაცია არ მოუთხოვია.

გამოწვევები

! როგორც „ქართული ოცნება“ აცხადებს, დეოლიგარქიზაციის შესახებ კანონპროექტი მხოლოდ კრიტიკული მედიისა და ოპოზიციური პარტიების მხარდამჭერებს შეეხება, მაგრამ არ შეეხება ბიძინა ივანიშვილს;

! ვენეციის კომისიამ კანონპროექტში მნიშვნელოვანი ხარვეზები დაინახა. კომისიის რეკომენდაციით, არსებულ კანონპროექტს, რომელიც პერსონალურ მიდგომას ეფუძნება, სისტემური ტიპის მიდგომა სჯობს;

! კანონი შესაძლოა ვენეციის კომისიის მოსაზრების სრულყოფილად გათვალისწინების გარეშე იქნას მიღებული;

! პოლიტიკური ნების არარსებობა, რათა მოხდეს დაბრუნება საწყის მიდგომასთან, რომლის თანახმადაც კანონის მიღება პრიორიტეტის შესრულებისთვის საჭირო არაა;

! შემოთავაზებული კანონპროექტი ოლიგარქიზაციის პრობლემას ვერ აგვარებს, თუმცა განახლებული კანონპროექტი ნაკლებ შეზღუდვებს აწესებს.

სად ვართ ახლა

⌛ დეოლიგარქიზაციის შესახებ კანონი მიღებულია ორი მოსმენით და გაეგზავნა ვენეციის კომისიას. ვენეციის კომისიის დასკვნის მიღების შემდეგ, პარლამენტმა, ვენეციის კომისიის რეკომენდაციების გათვალისწინებისა და მასში შესაბამისი ცვლილებების შეტანის მიზნით, „დეოლიგარქიზაციის შესახებ“ კანონპროექტი მეორე მოსმენაზე დააბრუნა, კანონპროექტში გარკვეული ცვლილებები შეიტანა და კვლავ ვენეციის კომისიას გადაუგზავნა შეფასებისთვის;

❌ ვენეციის კომისიის დასკვნით, საჯარო განცხადებების ფონზე, საქართველოს დეოლიგარქიზაციის კანონპროექტი შეიცავს დიდ რისკს, რომ მიღების შემდეგ იგი ოპოზიციაზე გავრცელდება;

⌛ ვენეციის კომისიამ განაცხადა, რომ „კანონპროექტი მთავრობას ზედმეტ გავლენას ანიჭებს ამ პროცესზე“; განახლებული კანონპროექტით, პირის ოლიგარქად ცნობის საკითხს მთავრობის ნაცვლად ანტიკორუფციული ბიურო გადაწყვეტს, თუმცა ოლიგარქად ცნობის პროცედურის დაწყებაში მთავრობის პრეროგატივა იგივე რჩება;

ვენეციის კომისია მიიჩნევს, რომ „ოლიგარქებად“ დასახელებული პირებისათვის პოლიტიკური პარტიების, საარჩევნო და პოლიტიკური კამპანიების, „პოლიტიკური მოთხოვნებით“ მიტინგებისა და დემონსტრაციების დაფინანსების აკრძალვამ შეიძლება დაარღვიოს ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-10 და მე-11 მუხლებით გათვალისწინებული ადამიანის უფლებები; განახლებულ კანონპროექტში აღნიშნული შეზღუდვები აღარაა გათვალისწინებული;

❌ ვენეციის კომისია უპირატესობას სისტემურ მიდგომას ანიჭებს, მაშინ როდესაც საქართველოს მიერ წარდგენილი კანონპროექტი “პერსონალურ” მიდგომას ეყრდნობა. ვენეციის კომისია აღნიშნავს, რომ “პერსონალური” მიდგომა მყარ პროცედურულ გარანტიებს საჭიროებს, რათა ადამიანის უფლებებისა და კანონის უზენაესობის დარღვევების პრევენცია მოხდეს; განახლებული კანონპროექტი კვლავ “პერსონალურ” მიდგომას ეფუძნება;

❌ არსებული რისკების გათვალისწინებით, ვენეციის კომისია მიიჩნევს, რომ კანონპროექტის “პერსონალური” მიდგომა, რომელიც განსაზღვრავს და ახდენს პიროვნებების სტიგმატიზაციას ბუნდოვან კრიტერიუმებზე დაყრდნობით, შეიცავს მაღალ რისკს, რომ ადამიანის უფლებები დაირღვეს. განახლებული კანონპროექტით პირის ოლიგარქად ცნობა და რეესტრში შეყვანა თავისთავად არ მოწმობს, რომ ეს პირი სამართალდამრღვევია;

⌛ ვენეციის კომისიის რეკომენდაციებს შორისაა:

- ძირითადი დებულებებისა და პროცედურების კლასიფიკაცია, როგორიცაა „პოლიტიკურ ცხოვრებაში ჩართულობა“, „მასმედიაზე მნიშვნელოვანი გავლენის ქონა“ და ა.შ.; განახლებულ კანონპროექტში აღნიშნული განმარტებები დამატებულია, მაგრამ ზოგი კრიტერიუმი კვლავ ბუნდოვანია;
- პროცედურული გარანტიებისა და სამართლებრივი დაცვის ეფექტური საშუალებების შემუშავება; განახლებული კანონპროექტით, პირს ექნება უფლება მისი ოლიგარქად ცნობის პროცედურაში წარმოდგენილ იქნეს წარმომადგენლის მეშვეობით და შემდგომ შეეძლება გადაწყვეტილების სააპელაციო სასამართლოში გასაჩივრება;
- „ოლიგარქად“ დასახელების გამო გამოწვეული სამართლებრივი შედეგების პროპორციულობის უზრუნველყოფა. განახლებულ კანონპროექტში პირის ოლიგარქად ცნობის შედეგად ოლიგარქს აღარ შეეზღუდება პოლიტიკური პარტიების, პოლიტიკური კამპანიებისა და დემონსტრაციების დაფინანსება. ოლიგარქად ცნობილ პირს კვლავ ეკრძალება პრივატიზების პროცესში მონაწილეობა და გამონაკლისების გარდა, კვლავ სავალდებულო იქნება ოლიგარქად ცნობილ პირთან კომუნიკაციის დეკლარირება, რაც ადამიანის უფლებათა ევროპული კონვენციის მე-8 მუხლის (პირადი და ოჯახური ცხოვრების დაცულობის უფლება) დარღვევის რისკს ქმნის;

⌛ იურიდიულ საკითხთა კომიტეტმა „ნაციონალური მოძრაობის“ წარდგენილი კანონპროექტი განიხილა და მას მხარი არ დაუჭირა;

❌ საზოგადოებრივი ორგანიზაციები და ოპოზიციის ნაწილი დეოლიგარქიზაციის შესახებ კანონის მიღების წინააღმდეგნი არიან, რადგან, კანონით დეოლიგარქიზაციის პრობლემა არ გადაიჭრება, ხოლო აღნიშნული კანონპროექტი მხოლოდ ოპოზიციისა და კრიტიკული მედიის მხარდამჭერებს შეეხება. ასევე, მათი აზრით, დეოლიგარქიზაციის შესახებ კანონპროექტის მიღება საჭირო არაა და პრობლემასთან გამკლავება სისტემური მიდგომით და სხვა პრიორიტეტების შესრულებითაა შესაძლებელი.

პრიორიტეტი

6

ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლა

მეტწილად შესრულდა

ევროკავშირი მოითხოვს

“ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერება, რაც უნდა დაეფუძნოს საფრთხის დეტალურ შეფასებებს, კერძოდ, საგულ-დაგულო გამოძიებების, სისხლისსამართლებრივი დევნისა და მსჯავ-რდების სანდო გამოცდილების უზრუნველყოფის გზით;
სამართალდამცველი უწყებების ანგარიშვალდებულება და ზედამხედ-ველობა უნდა იყოს გარანტირებული.”

მოლოდინები

» ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერება;

» სამართალდამცავი ორგანოების ანგარიშვალდებულებისა და ზედამ-ხედველობის უზრუნველყოფა.

სად ვართ ახლა

✓ სამუშაო ჯგუფმა ორგანიზებული დანაშაულის წინააღმდეგ ბრძოლის მხრივ არსებული სიტუაციის მიმოხილვა და შეფასება ჩაატარა და 8 შეხვედრა გამართა. სამუშაო ჯგუფის შეხვედრები დახურული იყო;

✓ სამუშაო ჯგუფის შეხვედრების შედეგად, თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტმა შეიმუშავა დოკუმენტი, რომელიც 76 კონკრეტულ გადასადგმელ ნაბიჯს მოიცავს, ასევე განსაზღვრულია მათ განხორციელებაზე პასუხისმგებელი ორგანოები და მათი შესრულების ვადები;

✓ დოკუმენტი მოიცავს ისეთ საკითხებს, როგორებიცაა ორგანიზებული კრიმინალური ჯგუფები, ტრეფიკინგი და ფულის გათეთრება, კიბერ და ნარკოდანაშაულები, ტერორიზმის დაფინანსება და ა.შ.;

✓ პარლამენტმა მიიღო ორგანიზებულ დანაშაულთან ბრძოლის 2022-24 წლების სამოქმედო გეგმა.

✗ სამუშაო ჯგუფმა არ იმუშავა სამართალდამცავი ორგანოების ანგარიშვალდებულებისა და მათზე ზედამხედველობის უზრუნველსაყოფად პარლამენტის რეგლამენტში განსახორციელებელ ცვლილებებზე, იმ არგუმენტით, რომ აღნიშნულ საკითზე მეორე პრიორიტეტის ფარგლებში იმუშავეს.

გამოწვევები

! თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტთან შექმნილ სამუშაო ჯგუფს სამართალდამცავი ორგანოების ანგარიშვალდებულებისა და ზედამხედველობის საკითხებზე არ უმუშავია;

! სამუშაო ჯგუფში ჩართულმა ორმა საზოგადოებრივმა ორგანიზაციამ ჯგუფში მუშაობა ISFED-თან დაკავშირებული დისკრიმინაციული გადაწყვეტილების გამო შეაჩერა;

! თავდაცვისა და უშიშროების კომიტეტთან შექმნილმა სამუშაო ჯგუფმა არ გაითვალისწინა რეკომენდაციები, რომლებიც სამართალდამცავი ორგანოების ანგარიშვალდებულების გაზრდას და ზედამხედველობის ეფექტიანობის უზრუნველყოფას შეეხებოდა;

! სამუშაო ჯგუფის სხდომის ოქმები საზოგადოებისთვის არ არის ხელმისაწვდომი;

! ზედამხედველობის საკითხები კვლავ გამოწვევად რჩება.

პრიორიტეტი

7

მედია

შესასრულებელია

ევროკავშირი მოითხოვს

„უფრო ძლიერი ძალისხმევა უნდა იყოს მიმართული თავისუფალი, პროფესიული, პლურალისტური და დამოუკიდებელი მედიაგარემოს უზრუნველსაყოფად, განსაკუთრებით იმისათვის, რომ მედიის მფლობელთა წინააღმდეგ მიმართული სისხლის სამართლებრივი პროცედურები აკმაყოფილებდეს უმაღლეს იურიდიულ სტანდარტებს, და ჩატარდეს მიუკერძოებელი, ეფექტიანი და დროული გამოძიებები ჟურნალისტებისა და მედიის სხვა მუშაკთა უსაფრთხოების წინააღმდეგ მიმართული მუქარების შემთხვევებზე.“

მოლოდინები

» „მთავარი არხის“ დამფუძნებლის, ნიკა გვარამიას, პატიმრობიდან გათავისუფლება;

» „ფორმულასა“ და „TV პირველის“ მფლობელებთან დაკავშირებულ სისხლის სამართლისა და სხვა სახის სამართლებრივ დავებზე, რომელიც საფრთხეს უქმნის ამავე მედიების თავისუფლებას, მართლმსაჯულების შეწყვეტა;

» 2021 წლის 5 ივლისს ჟურნალისტების მიმართ ძალადობის ჩამდენებისა და ორგანიზატორების სისხლის სამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემა;

» მედიის წარმომადგენლების უკანონო ფარული მოსმენა-მიყურადების ფაქტებზე გამოძიების დასრულება და დამნაშავეების სისხლის სამართლებრივ პასუხისგებაში მიცემა;

» ფართო კონსენსუსის საფუძველზე, საქართველოს მედიის მარეგულირებელი კანონმდებლობის ჰარმონიზება აუდიოვიზუალური მედია მომსახურებების შესახებ ევროკავშირის დირექტივასთან;

» მედიის საქმიანობისთვის ხელისშემშლელი კანონმდებლობის ნებისმიერი სახით ინიციირებისა და მასზე განხილვების დაწყებისგან თავის შეკავება ან/და არმიღება.

სად ვართ ახლა

⌛ „ქართულმა ოცნებამ“ დადო პირობა, რომ პარლამენტი, პროკურატურასა და შინაგან საქმეთა სამინისტროსთან თანამშრომლობით უზრუნველყოფს ინფორმაციის საჯაროობას საზოგადოებრივი ინტერესის მქონე მიმდინარე გამოძიებების შესახებ;

✕ პარლამენტმა ევროკავშირის აუდიოვიზუალური მედია მომსახურებების შესახებ დირექტივასთან ჰარმონიზაციის მოტივით მიიღო ხარვეზიანი ცვლილებები. კანონი სამოქალაქო საზოგადოებამ რამდენიმე ფუნდამენტურ საკითხში გააკრიტიკა, როგორც მედიის თავისუფლებისთვის საზიანო და ევროკავშირის დირექტივასთან შეუსაბამო. კერ-ძოდ, ცვლილებებით:

(1) საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის მიერ მიღებული გადაწყვეტილებები ექვემდებარება დაუყოვნებლივ აღსრულებას;

(2) პასუხის უფლების არსი გასცდა ევროდირექტივის მოთხოვნის ფარგლებს და მასზე კონტროლი გაუმართლებლად დაექვემდებარა კომისიის მანდატს;

(3) სიძულვილის ენის მარეგულირებელი ნორმები შეიცავს მედიის თავისუფლების თვითნებური შეზღუდვის სერიოზულ რისკს, როგორც სიძულვილის ენის დეფინიციის, ისე რეგულირების მექანიზმის პრობლემურობის გამო;

✕ ევროპის საბჭოს ადამიანის უფლებათა და კანონის უზენაესობის გენერალური დირექტორატის დასკვნის თანახმად, „მაუწყებლობის შესახებ კანონის” რამდენიმე მიმართულება არ შეესაბამება ევროკავშირისა და ევროპის საბჭოს სტანდარტებს. ევროპის საბჭო მიუთითებს საქართველოს პარლამენტს შესაბამისობაში მოიყვანოს “მაუწყებლობის შესახებ” კანონი ევროდირექტივასთან.

✕ საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარემ გამოსცა ახალი ბრძანება საქართველოს პარლამენტში მასობრივი ინფორმაციის საშუალებათა წარმომადგენლების აკრედიტაციის წესის დამტკიცების თაობაზე, რომლის ნაწილიც ეწინააღმდეგება კონსტიტუციას და არღვევს პარლამენტში მედიის თავისუფლად საქმიანობასის უფლებას. საქართველოს პარლამენტმა 2023 წლის 6 აპრილს აღნიშნული ბრძანების საფუძველზე პარლამენტში საქმიანობის აკრედიტაცია შეუჩერა კრიტიკული მედიის “ფორმულას”, “ტვ პირველისა” და “მთავარი არხის” სამ ჟურნალისტსა და ორ ოპერატორს.

✕ საპარლამენტო უმრავლესობამ პირველი მოსმენით მხარი დაუჭირა “უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის” შესახებ კანონს, რომელიც, ევროკავშირის წარმომადგენლების თანახმად, ევროპულ ღირებულებებსა და პრინციპებს და 12 პრიორიტეტიდან მინიმუმ ორს ეწინააღმდეგებოდა. საპარლამენტო უმრავლესობამ, მასობრივი პროტესტის შემდეგ, მეორე მოსმენაზე კანონპროექტი ჩააგდო.

✕ კანონპროექტის აღსრულება საბოლოოდ დამოუკიდებელი მედიის ნაწილის საქმიანობის შეწყვეტას გამოიწვევდა.

გამოწვევები

! ნიკა გვარამია პატიმრობაში რჩება;

! TV პირველის დამფუძნებელთან დაკავშირებული სისხლის სამართლის საქმეზე გამამტყუნებელი განაჩენი სააპელაციო სასამართლოს გადაწყვეტილებით ძალაში რჩება;

! ტელეკომპანია “ფორმულას” დამფუძნებლის, დავით კეზერაშვილის წინააღმდეგ თავდაცვის სამინისტროს მხრიდან დავა გრძელდება სასამართლოში – ტელეკომპანია “ფორმულას” სარედაქციო დამოუკიდებლობის დაკარგვის საფრთხე დღის წესრიგში რჩება;

! 5 ივლისის ძალადობის ორგანიზატორები არ არიან დასჯილნი;

! ჟურნალისტების უკანონო მოსმენის ფაქტები არ არის გამოძიებული. დანაშაულის ორგანიზატორები ამ დრომდე არ გამოვლენილან და არ დასჯილან;

! სამოქალაქო საზოგადოების აზრით, „ქართულმა ოცნებამ“ აუდიოვიზუალური მედია მომსახურებების შესახებ ევროდირექტივის მიკერძოებული ინტერპრეტაცია მოახდინა. კანონი ხარვეზიანია და მედიის თავისუფლების საზიანოდ სცდება ევროდირექტივის მოთხოვნებს;

! მედიის საქმიანობისთვის ხელისშემშლელი კანონების პარლამენტში ინიცირება, მისი პარლამენტში განხილვა ან/და მიღება მედიის თავისუფლების მდგომარეობას გააუარესებს.

! საქართველოს პარლამენტში მედიას ხელი ეშლება თავისუფლად საქმიანობაში პარლამენტის თავმჯდომარის მიერ გამოცემული ახალი არაკონსტიტუციური ბრძანების შედეგად.

პრიორიტეტი

8

მოწყვლადი ჯგუფები

ნაწილობრივ შესრულდა

ევროკავშირი მოითხოვს

“სასწრაფოდ გაძლიერდეს მოწყვლადი ჯგუფების ადამიანის უფლებათა დაცვა, მათ შორის, მოძალადეების და ამ ძალადობის დამკვეთების მართლმსაჯულებისადმი უფრო შედეგიანად წარდგომის გზით”

მოლოდინები

» 2021 წლის 5 ივლისის ძალადობის გამოძიება და ორგანიზატორებისა და შემსრულებლების დასჯა;

» მოწყვლადი ჯგუფების დაცვის გაძლიერება;

» ადამიანის უფლებების ეროვნული სტრატეგიისა და სამოქმედო გეგმის მიღება;

» ჰომოფობიისა და ქსენოფობიის შემცირებისთვის საინფორმაციო და საგანმანათლებლო კამპანიების წარმოება;

» ეთნიკური უმცირესობების პოლიტიკური წარმომადგენლობისა და მონაწილეობის გასაზრდელად სპეციალური მექანიზმების შემუშავება;

» ეთნიკური უმცირესობების საზოგადოებებიდან სამოქალაქო საზოგადოების აქტორების მონაწილეობით საქართველოს მთავრობასა და პარლამენტთან დემოკრატიული, ინკლუზიური და რეგულარული საკონსულტაციო მექანიზმის შექმნა.

სად ვართ ახლა

✗ 2021 წლის 5 ივლისის ძალადობის ორგანიზატორები არ დასჯილან;

✓ 2021 წლის 5 ივლისის ძალადობის 31 მონაწილე თბილისის საქალაქო სასამართლომ დამნაშავედ ცნო;

✓ საქართველოს მთავრობამ შეიმუშავა და საქართველოს პარლამენტმა დაამტკიცა „საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნული სტრატეგია 2022-2030 წლებისთვის". დოკუმენტს მხარი დაუჭირა ოპოზიციის ნაწილმაც;

⌛ მთავრობის ადმინისტრაციაში დაწყებულია მუშაობა ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმაზე;

✗ სტრატეგიიდან LGBTQI+ თემის უფლებების დაცვის საკითხი მთლიანად ამოღებულია. სტრატეგიის შემუშავების პროცესში სამოქალაქო სექტორის წარმომადგენლები ჩართულნი არ იყვნენ, მათ შენიშვნები მოგვიანებით მიაწოდეს, მათ შორის, ცალკე თავი LGBTQI+ ადამიანების უფლებების ნაწილზე, თუმცა რეკომენდაციები არ გაუთვალისწინებიათ;

⌛ მთავრობა აცხადებს, რომ აგრძელებს პოლიტიკის გატარებას, რათა გააძლიეროს ეთნიკური უმცირესობები, მათ შორის, მხარი დაუჭიროს ეთნიკურ უმცირესობებს ქართული ენის შესწავლაში, ყველა დონეზე განათლების ხელმისაწვდომობაში, სახელმწიფო ორგანოებში სტაჟირების შესაძლებლობაში და მათ მშობლიურ ენაზე ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის უზრუნველყოფაში;

⌛ ჟურნალისტებისა და ოპერატორების, მათ შორის, ლექსო ლაშქარავას მიმართ ფიზიკურ ძალადობაში მსჯავრდადებულები სააპელაციო სასამართლომაც დამნაშავედ ცნო, თუმცა ძალადობის ორგანიზებისთვის არავინ დასჯილა.

✗ შსს-ს განცხადებით, 5 ივლისის საქმეზე სამართლებრივ პასუხისმგებლობაში 31 პირია მიცემული. თუმცა, ძალადობის ორგანიზების ბრალ-დება არც ერთ მათგანს კვლავ არ ეხება;

✗"უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის" შესახებ კანონის მიღების მცდელობის ჩავარდნის შემდეგ გაძლიერდა LGBTQI+ ჯგუფების საწინააღმდეგო რიტორიკა. კერძოდ, "ქართული ოცნების ლიდერები "LGBT პროპაგანდას" არასახელმწიფოებრივ საქმიანობად და უმცირესობის უმრავლესობაზე ძალადობად აფასებენ.

გამოწვევები

! 2021 წლის, 5 ივლისის ძალადობის ორგანიზატორები ამ დრომდე კვლავ არ დასჯილან;

! ადამიანის უფლებათა 2022-2030 ეროვნული სტრატეგიის დოკუმენტიდან მთავრობამ საერთოდ ამოიღო მათი უფლებრივი მდგომარეობის საკითხი და სტრატეგია LGBTQI+ თემის უფლებების დაცვას არ ითვალისწინებს, რასაც დიდი კრიტიკა მოჰყვა თემის წევრების, საზოგადოებრივი ორგანიზაციებისა და საერთაშორისო პარტნიორების მხრიდან;

! LGBTQI+ ჯგუფის უფლებების დაცვა გაქრა პოლიტიკური დღის წესრიგიდან. მმართველმა პარტიამ მნიშვნელოვნად გააძლიერა LGBTQI+ თემის საწინააღმდეგო სიძულვილის რიტორიკა;

! ადამიანის უფლებათა დაცვის ეროვნულ სამოქმედო გეგმაზე მუშაობის პროცესში კვლავ არ არიან ჩართული საზოგადოებრივი ორგანიზაციები.

პრიორიტეტი

9

გენდერული თანასწორობა და ქალთა მიმართ ძალადობა

მეტწილად შესრულდა

ევროკავშირი მოითხოვს

“გაძლიერდეს ძალისხმევა გენდერული თანასწორობის ზრდისთვის და ქალთა წინააღმდეგ მიმართული ძალადობის წინააღმდეგ”.

მოლოდინები

» გენდერული თანასწორობის და ქალთა მიმართ ძალადობის წინააღმდეგ ბრძოლის გაძლიერება სამართალდამცავი ორგანოების მიერ გენდერული თანასწორობის შესახებ კანონების უკეთ აღსრულების გზით;

» გენდერული ნიშნით და ოჯახში ძალადობის შესახებ ახალი სამოქმედო გეგმის მიღება;

» გაუპატიურების განმარტების შეცვლა სტამბულის კონვენციის მიხედვით;

» „მსხვერპლის სტატუსის“, როგორც სახელმწიფო სერვისებზე ხელმისაწვდომობის წინაპირობის მოხსნა.

.

სად ვართ ახლა

✅ პარლამენტმა გენდერული თანასწორობის შესახებ კანონში ცვლილებები მრავალპარტიული მხარდაჭერით მიიღო;

✅ კანონპროექტების გენდერზე გავლენის შეფასება სავალდებულო გახდა;

✅ მიღებული ცვლილებების თანახმად, სახელმწიფო გარდა ფორმალური გენდერული თანასწორობის მიღწევისა, უზრუნველყოფს ქალსა და მამაკაცს შორის რეალური/ფაქტობრივი თანასწორობის დამკვიდრების სტიმულირებას;

✅ მთავრობამ მიიღო დადგენილება ძალადობის მსხვერპლთა კომპენსაციის შესახებ;

✅ სახელმწიფო მომსახურებით სარგებლობის საჭიროებისას "მსხვერპლის სტატუსის" არსებობის წინაპირობა გაუქმდა;

✅ პარლამენტის ადამიანის უფლებათა კომიტეტმა გენდერული თანასწორობის სახელმწიფო კონცეფცია მიიღო;

✅ პარლამენტმა ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების კონცეფცია დაამტკიცა;

✅ პარლამენტმა, ოპოზიციონერი დეპუტატის თავმჯდომარეობით, ქალების ფინანსურ რესურსებზე ხელმისაწვდომობის საკითხზე თემატური მოკვლევა ჩაატარა;

⏳ გაუპატიურების განმარტების სტამბულის კონვენციასთან ჰარმონიზების მიზნით, პარლამენტში თემატური მოკვლევა მიმდინარეობს, რომლის დასრულების ვადაც 2023 წლის 27 აპრილი იყო, თუმცა ეს ვადა ორი თვით გაახანგრძლივეს;

✅ პარლამენტმა ერთი მოწვევით (2032 წლის ჩათვლით) გაზარდა საპარლამენტო და ადგილობრივი თვითმმართველობის არჩევნებისთვის გენდერული კვოტირების მოქმედების ვადა;

✅ გატარებულ ცვლილებებს ოპოზიციური პარტიები და სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლები მხარს უჭერენ.

გამოწვევები

! გაუპატიურების განმარტება სტამბულის კონვენციის მიხედვით ჯერ არ შეცვლილა;

! გენდერული თანასწორობის სახელმწიფო კონცეფციამ დაავიწროვა გენდერის დეფინიცია და ის LGBTQI თემის უფლებების დაცვას არ ითვალისწინებს;

! ქალთა ეკონომიკური გაძლიერების კონცეფციამ დაავიწროვა გენდერის დეფინიცია და ის LGBTQI თემს აღარ მოიცავს.

პრიორიტეტი

10

სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა

შესასრულებელია

ევროკავშირი მოითხოვს

„უზრუნველყოფილ იქნას სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში ყველა დონეზე“.

მოლოდინები

» 12 პრიორიტეტის შესრულებაში სამოქალაქო საზოგადოების ჩართვა;

» სამოქალაქო საზოგადოების ჩართვა გადაწყვეტილების მიღების პროცესში აღმასრულებელ, საპარლამენტო და ადგილობრივ დონეებზე;

» საზოგადოებრივი ორგანიზაციების ჩართვა ეროვნული პოლიტიკ--ების, სტრატეგიული დოკუმენტებისა და სამოქმედო გეგმების შედგენაში;

» საზოგადოებრივი ორგანიზაციების საქმიანობისთვის ხელისშემშლელი კანონმდებლობის ნებისმიერი სახით ინიციირებასა და მასზე განხილვების დაწყებისგან თავის შეკავება ან/და არმიღება.

გამოწვევები

! სამოქალაქო საზოგადოების აზრით, სასამართლოს რეფორმის, ანტიკორუფციული ზომების, დემოკრატიული ზედამხედველობის, მედიისა და მოწყვლადი ჯგუფების შესახებ მათი რეკომენდაციების უმეტესობა არ იქნა გათვალისწინებული;

! საარჩევნო კოდექსის რეფორმის სამუშაო ჯგუფში ISFED-ის დაბლოკვა;

! „ქართული ოცნება“ სამოქალაქო საზოგადოების წინააღმდეგ დისკრედიტაციის კამპანიას აგრძელებს;

! პარლამენტის მიერ საზოგადოებრივ ორგანიზაციების წინააღმდეგ მიმართული კანონმდებლობის ნებისმიერი სახით ინიციირება და მასზე განხილვის დაწყება სამოქალაქო საზოგადოების მდგომარეობას მკვეთრად გააუარესებს და მათ საქმიანობას და გადაწყვეტილებების მიღებაში ჩართულობას საფრთხეს შეუქმნის;

! მმართველი ძალის მიერ მნიშვნელოვანი კანონპროექტების ინიციირება და მიღება სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობის გარეშე;

! სამოქალაქო საზოგადოების რეკომენდაციები სახალხო დამცველის კანდიდატებთან დაკავშირებით არ იქნა გათვალისწინებული.

სად ვართ ახლა

⏳ „ქართულმა ოცნებამ“ პირობა დადო, რომ საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს 12 პრიორიტეტის შესრულებაში ჩართავდა და მათი ეფექტური მონაწილეობისთვის მექანიზმებს შეიმუშავებდა;

⏳ საზოგადოებრივი ორგანიზაციები საპარლამენტო სამუშაო ჯგუფებში მიწვეულნი იყვნენ, თუმცა შეზღუდული წარმომადგენლობით;

❌ „ქართულმა ოცნებამ“ საარჩევნო საკითხებზე არსებულ სამუშაო ჯგუფში ISFED-ის მონაწილეობა დაბლოკა.

⏳ საქართველოს პარლამენტის თავმჯდომარის კოორდინაციით, სამოქალაქო საზოგადოების წარმომადგენლებთან სპორადული შეხვედრები ტარდებოდა, თუმცა საზოგადოებრივი ორგანიზაციების რეალური ჩართულობა არ იყო უზრუნველყოფილი;

❌ ”უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის აგენტის შესახებ” კანონპროექტის ინიციირების შემდეგ სამოქალაქო საზოგადოებამ პარლამენტის თავმჯდომარესთან შეხვედრაზე მკვეთრად უარყოფითი პოზიცია დააფიქსირა მისი ანტი-ევროპული და ანტი-დემოკრატიული ხასიათის გამო, რაც სრულიად იგნორირებული იქნა მმართველი პარტიის მიერ. სამოქალაქო საზოგადეოებამ ასევე სცადა კანონპროექტის უარყოფითი მხარეები აეხსნა საკომიტეტო მოსმენებზე;

❌ საპარლამენტო უმრავლესობამ, მიუხედავად სამოქალაქო საზოგადოების, მედიისა და საერთაშორისო საზოგადოების მკვეთრად უარყოფითი პოზიციისა, პირველი მოსმენით მხარი დაუჭირა “უცხოური გავლენის გამჭვირვალობის” შესახებ კანონს, რომელიც ევროკავშირის წარმომადგენლების თანახმად, ევროპულ ღირებულებებსა და პრინციპებს და 12 პრიორიტეტიდან მინიმუმ ორს ეწინააღმდეგებოდა. საპარ-ლამენტო უმრავლესობამ მასობრივი პროტესტის შემდეგ მეორე მოსმენაზე კანონპროექტი ჩააგდო;

❌ კანონპროექტის აღსრულება საბოლოოდ საზოგადოებრივი ორგანიზაციების საქმიანობის შეწყვეტას გამოიწვევდა;

❌ საზოგადოებრივი ორგანიზაციების საქმიანობისთვის ხელისშემშლელი კანონების ინიციირებისა და პირველი მოსმენით მიღების შედეგად, ხელისუფლებასა და სამოქალაქო საზოგადოებას შორის პოლარიზაცია გაიზარდა, რამაც 12 პრიორიტეტის შესრულების პროცესში სამოქალაქო საზოგადოების ჩართულობა კიდევ უფრო გაართულა;

❌ მმართველი პარტიის მიერ ე.წ. “აგენტების” კანონის პრინციპების ერთგულების გამო, საზოგადოებრივმა ორგანიზაციებმა (ინფორმაციის თავისუფლების განვითარების ინსტიტუტი, საერთაშორისო გამჭვირვალობა – საქართველო, სამოქალაქო საზოგადოების ინსტიტუტი და საქართველოს ახალგაზრდა იურისტთა ასოციაცია) ღია მმართველობის მუდმივმოქმედი საპარლამენტო საბჭოს საკონსულტაციო ჯგუფის წევრობა შეაჩერეს; თუმცა, სანამ ეს მოხდებოდა, თავად პარლამენტის ადმინისტრაციამ ამ ჯგუფს ჩამოართვა პარლამენტში მათ განკარგულებაში არსებული სამუშაო ფართით სარგებლობის უფლება, რითაც მათი იქ საქმიანობისთვის პირობები გააუარესა;

❌ კანონპროექტის ჩაგდების მიუხედავად, “ქართულმა ოცნებამ” სამოქალაქო სექტორზე თავდასხმები გააგრძელა და მათ წინააღმდეგ დისკრედიტაციის კამპანია გაამძაფრა. მათ შორის, ე.წ “აგენტების” კანონის მიღებაზე უარის თქმის მიუხედავად, “ქართული ოცნების” ლიდერები საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს უცხოური გავლენის აგენტებს უწოდებენ. სამოქალაქო სექტორს ევროინტეგრაციის პროცესის ხელის შეშლაში, პროვოკაციების მოწყობაში, დესტრუქციულ საქმიანობასა და საქართველოს რუსეთის წინააღმდეგ ომში ჩართვის სურვილშიც ადანაშაულებენ. ასევე, კითხვის ნიშნის ქვეშ აყენებენქვეყნის მიმართ მათ ერთგულებას;

❌ ”უცხოური აგენტების” შესახებ კანონპროექტის მიღების მცდელობამ პრაქტიკულად შეაჩერა ხელისუფლებასა და საზოგადოებრივ ორგანიზაციებს შორის არსებული თანამშრომლობის ფორმატები. მიუხედავას იმისა, რომ “აღმოსავლეთ პარტნიორობის სამოქალაქო საზოგადოების ფორუმის საქართველოს ეროვნულმა პლატფორმამ” სცადა ხელისუფლებასთან კონსულტაციების განახლება 12 პრიორიტეტის შესრულების საკითხზე, აღნიშნულ ინიციატივას შედეგი არ მოჰყოლია.

პრიორიტეტი

11

ECHR-ის გადაწყვეტილებების პროაქტიული გათვალისწინება

შესრულდა

ევროკავშირი მოითხოვს

“მიღებული იქნას კანონი, რომლის თანახმადაც ქართული სასამართლოები პროაქტიულად გაითვალისწინებენ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განაჩენებს თავიანთ გადაწყვეტილებებში.”

მოლოდინები

» პარლამენტმა მიიღოს კანონი, რომლის თანახმადაც ქართული სასამართლოები ვალდებულნი იქნებიან, პროაქტიულად გაითვალისწინონ ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განაჩენები თავიანთ გადაწყვეტილებებში;

» მიღებული კანონმდებლობის დანერგვის ეფექტური მექანიზმების შექმნა.

სად ვართ ახლა

✓ პარლამენტმა მიიღო საკანონმდებლო ცვლილებები, რომლებიც ხელს შეუწყობს ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების დანერგვას ეროვნული სასამართლოების პრაქტიკაში და გადაწყვეტილებების დასაბუთებულობის ხარისხის გაზრდას;

✓ ქუთაისის სააპელაციო სასამართლოში შეიქმნა ანალიტიკური სამსახური, რომლის ძირითადი ფუნქცია მოსამართლეებისთვის ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს პრეცედენტული სამართლის ხელმისაწვდომობის ხელშეწყობა და ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს გადაწყვეტილებების ანალიზია;

✓ კანონმდებლობის მომზადებისას სამუშაო ჯგუფში ჩართულნი იყვნენ სამოქალაქო საზოგადოებრივი ორგანიზაციები;

✓ ცვლილებები მიღებული იქნა ოპოზიციური პარტიების მხარდაჭერით.

გამოწვევები

! პოტენციური სირთულეები ადამიანის უფლებათა ევროპული სასამართლოს განაჩენების ეროვნულ სასამართლოების პრაქტიკაში დანერგვის თვალსაზრისით.

პრიორიტეტი

12

დამოუკიდებელი სახალხო დამცველი

ნაწილობრივ შესრულდა

ევროკავშირი მოითხოვს

“ უზრუნველყოფილი იქნას, რომ სახალხო დამცველის ნომინირების პროცესში უპირატესობა მიენიჭება დამოუკიდებელ პირს და რომ პროცესი წარიმართება გამჭვირვალედ; დაცული უნდა იყოს აპარატის ეფექტიანი ინსტიტუციური დამოუკიდებლობა.”

მოლოდინები

» პარლამენტმა მრავალპარტიული კონსენსუსით და სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციებთან თანამშრომლობით აირჩიოს ახალი სახალხო დამცველი;

» სახალხო დამცველის შერჩევის პროცესის გამჭვირვალობა;

» ახალი სახალხო დამცველის დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა.

სად ვართ ახლა

✕ „ქართულმა ოცნებამ“ საშემოდგომო სესიაზე სახალხო დამცველის კანდიდატების შესაფასებლად 9 წევრისგან შემდგარი დამოუკიდებელი შეფასების ჯგუფი შექმნა;
კომისიამ უმაღლესი შეფასებები დაუწერა სამოქალაქო სექტორის მიერ წარდგენილ სამ დამოუკიდებელ კანდიდატს (გიორგი ბურჯანაძე, ანა აბაშიძე და ნაზი ჯანეზაშვილი), რომლებსაც ასევე ჰქონდათ ოპოზიციური პარტიების საჯარო მხარდაჭერა. გაიმართა ყველა კანდიდატის საჯარო მოსმენაც;
„ქართულმა ოცნებამ” სამოქალაქო საზოგადოების ორგანიზაციების მიერ წარდგენილი კანდიდატების წინააღმდეგ კამპანია აწარმოა. მიუხედავად გამჭვირვალე პროცესისა, “ქართულმა ოცნებამ” მხარი არც ერთ კანდიდატს არ დაუჭირა და პროცესი მთლიანად ჩავარდა.

✓ საგაზაფხულო სესიაზე, სამოქალაქო სექტორის ჩართულობის გარეშე, “ქართულმა ოცნებამ” მხარი დაუჭირა ოპოზიციური პარტიის “მოქალაქეები” ერთ-ერთი ლიდერის, პარლამენტის ვიცე-სპიკერის, ლევან იოსელიანის კანდიდატურას. საპარლამენტო ოპოზიციის ნაწილმა ლევან იოსელიანის კანდიდატურას მხარი დაუჭირა.

გამოწვევები

! პრობლემად დარჩა საგაზაფხულო სესიაზე სახალხო დამცველის კანდიდატის შერჩევის პროცესის გამჭვირვალობა და სახალხო დამცველად მოქმედი პოლიტიკოსის არჩევა;

! ახალარჩეული სახალხო დამცველის მიერ სახალხო დამცველის აპარატის ეფექტიანი ინსტიტუციური დამოუკიდებლობის უზრუნველყოფა.